

Asia

**Yleisten asioiden neuvosto 21.6.2022**

Kokous

Yleisten asioiden neuvosto 21.06.2022

**Yleisten asioiden neuvosto käsitteli Eurooppa-neuvoston 23.-24.6.2022 päätelmäluonnosta, jonka aiheita ovat laajempi Eurooppa, Ukraina, Ukrainan, Moldovan ja Georgian EU-jäsenyyshakemukset, Länsi-Balkan, talouskysymykset sekä EU:n tulevaisuuskonferenssi. Keskustelussa korostui erityisesti vahva sitoutuminen Ukrainan taloudelliseen, sotilaalliseen ja humanitaariseen apuun. Komission lausuntoja Ukrainan, Moldovan ja Georgian jäsenyyshakemuksista tuettiin. Moni korosti kuitenkin, että prosesseista ja kriteereistä tulee pitää kiinni. Myös Länsi-Balkanin maille tulee lähettää vahva ja selkeä viesti EU:n sitoutumisesta alueeseen. Monet peräänkuuluttivat Albanian ja Pohjois-Makedonian jäsenyysneuvottelujen avaamista.**

**Yleisten asioiden neuvosto hyväksyi ja toimittaa Eurooppa-neuvostolle eurooppalaisen ohjausjakson maakohtaiset kokonaisvaltaiset suositukset. Eurooppa-neuvoston jälkeen ne vahvistetaan vielä heinäkuun Ecofin-neuvostossa.**

**Neuvosto jatkoi keskustelua EU:n tulevaisuuskonferenssin jatkotyöstä. Neuvoston pääsihteeristön alustavaa analyysiä konferenssin ehdotuksista kiiteltiin ja sen keskeisiä johtopäätöksiä tuettiin laajalti. Valtaosaa konferenssin ehdotuksista jo edistetään tai voitaisiin edistää EU:n nykyisten perussopimusten puitteissa. Jatkotyössä tulisi keskittyä erityisesti niihin ehdotuksiin, joissa voidaan tuottaa nopeita tuloksia kansalaisten eduksi. Huomiota tulee kiinnittää myös parempaan viestintään EU-toimista.**

**Poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskeva asetusehdotus oli esillä puheenjohtajan tiedotusasiana. Ehdotuksen käsittelyssä on saavutettu edistystä, mutta jäsenvaltiot ovat halunneet enemmän aikaa teknisen tason työlle, jotta päästään kompromissiin koko tekstistä.**

**Muissa asioissa komissio antoi lyhyen tilannekatsauksen EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan (UK) suhteesta ja erityisesti Irlantia ja Pohjois-Irlantia (IE/PI) koskevan pöytäkirjan tilanteesta.**

Suomea edusti kokouksessa eurooppaministeri Tytti Tuppurainen.

## A-kohtien hyväksyminen

Hyväksyttiin asiakirjojen 10340/22 ja 10341/22 mukaisesti.

### **Eurooppa-neuvoston 23. ja 24. kesäkuuta 2022 pidettävän kokouksen valmistelu: päätelmät**

Puheenjohtaja esitteli Eurooppa-neuvoston päätelmäluonnoksen.

Komissio (varapuheenjohtaja Šefčovič) totesi, että Ukrainan osalta työtä täytyy viedä eteenpäin toukokuun 2022 Eurooppa-neuvoston päätelmien pohjalta, mukaan lukien taloudellinen, sotilaallinen ja humanitaarinen apu. Ruokaturvan osalta solidaarisuuskäytävät ovat toimineet hyvin. Rajanylityksiä on helpotettava ja vaihtoehtoisia reittejä löydettävä. Komissio tekee toukokuun seurantana myös rahoitusesityksiä.

Keskustelussa tuli esille vahva sitoutuminen Ukrainan taloudelliseen, sotilaalliseen ja humanitaariseen apuun. Venäjän levittämä väärä narratiivi ruokakriisin syistä on torjuttava. Solidaarisuuskäytävien osalta täytyy jatkaa työtä. Pakotteiden ja niiden toimeenpanon merkitystä korostettiin. Toukokuun Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti jälleenrakennusalueen pitäisi olla hyvin suunniteltu ja analysoitu.

Komission lausuntoja Ukrainan, Moldovan ja Georgian jäsenyyshakemuksista tuettiin. Moni korosti kuitenkin, että prosesseista ja kriteereistä tulee pitää kiinni. Myös Länsi-Balkanin maille tulee lähettää vahva ja selkeä viesti EU:n sitoutumisesta alueeseen. Monet peräänkuuluttivat Albanian ja Pohjois-Makedonian jäsenyysneuvottelujen avaamista.

Laajempaa Eurooppaa koskevan keskustelun todettiin olevan vasta alkamassa. Päätelmäluonnoksen ei tule olla liian pitkä tai yksityiskohtainen. Kyseessä ei ole vaihtoehto laajentumiselle, eikä olemassa olevia rakenteita tule duplikoida.

Euroopan tulevaisuuskonferenssia koskevaa lyhyttä ja ytimekästä päätelmätekstiä pidettiin hyvänä.

Suomi korosti Ukrainan kuuluvan eurooppalaiseen perheeseen. Ukrainan, Moldovan ja Georgian jäsenyyshakemuksiin suhtaudutaan myönteisen avoimesti. Oikoteitä jäsenyyteen ei kuitenkaan ole ja kriteerit tulee täyttää täysimääräisesti. Eurooppa-neuvoston tulee antaa selkeä viesti myös Länsi-Balkanin maiden eurooppalaisesta perspektiivistä. Oikeusvaltiouudistukset ja velvollisuus yhtyä EU:n yhteisen turvallisuuspolitiikan linjauksiin ovat keskeisiä. Jäsenyysneuvottelut Albanian ja Pohjois-Makedonian kanssa tulee käynnistää viipymättä. Mitä tulee laajempaan Eurooppaan, strateginen keskustelu EU:n suhteista eurooppalaisiin kumppaneihinsa on tärkeää. Läheinen yhteistyö eurooppalaisten kumppanien kanssa tukee myös EU:n ulkoisen roolin vahvistamista sekä EU:n arvojen ja intressien edistämistä. On tärkeää pohtia tapoja vuoropuhelun ja yhteistyön tiivistämiseksi, ottaen huomioon myös EU:n suhteet kunkin maan kanssa. Olemassa olevien EU-välineiden, kuten laajentumispolitiikan, mahdollisuudet tulee hyödyntää täysimääräisesti. Mahdollisten uusien järjestelyjen tulisi tuottaa konkreettista lisäarvoa suhteessa olemassa oleviin rakenteisiin.

### **Eurooppalainen ohjausjakso 2022: Maakohtaiset kokonaisvaltaiset suositukset**

Komissio (varapuheenjohtaja Šefčovič) totesi, että vuoden 2022 maakohtaisissa suosituksissa keskitytään uusiin haasteisiin. Komissio on antanut energiasuosituksia kaikille jäsenvaltioille. Näiden avulla nopeutetaan kaksoissiirtymää ja vähennetään riippuvuutta venäläisestä fossiilisesta energiasta. Talouden riskit ja geopoliittinen tilanne tarkoittavat sitä, että yleistä poikkeuslauseketta jatketaan. Kansallisille finanssipoliittisille toimenpiteille pyritään antamaan tarvittava jousto muuttuvassa tilanteessa.

### **Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi**

Puheenjohtaja totesi neuvoston aloittaneen 23.5.2022 keskustelun tulevaisuuskonferenssin jatkotyöstä. Neuvoston pääsihteeristö jakoi 10.6. alustavan analyysin konferenssin ehdotuksista (ST 10033/2022 ja

ADD 1). Moniin konferenssin ehdotuksista vastataan jo olemassa ja valmisteilla olevilla EU-toimilla. Näitä toimia voidaan edelleen tehostaa ja nopeuttaa. Jotkut ehdotuksista edellyttävät lisätoimia, mutta olisivat nekin pitkälti toteutettavissa EU:n nykyisten perussopimusten puitteissa. Vain varsin rajallinen määrä ehdotuksista edellyttäisi perussopimusmuutoksia, jos ne toteutettaisiin täysimääräisesti. Komissio on 17.6. tiedonannossaan käynyt läpi käynnissä olevia ja mahdollisia uusia aloitteita.

Komissio esitteli lyhyesti 17.6. tiedonantonsa ja korosti tarvetta vahvistaa eri välineitä kansalaisten paremmaksi osallistamiseksi myös jatkossa. Komissio tarkastelee, miten kansalaispaneelleja voitaisiin jatkossa hyödyntää muiden osallistumismahdollisuuksien rinnalla.

Käydyssä keskustelussa pidettiin tärkeänä varmistaa kansalaisten ehdotusten huolellinen tarkastelu ja tarvittava jatkotyö. Neuvoston pääsihteeristön analyysiä kiiteltiin ja sen keskeisiä johtopäätöksiä tuettiin. Yhdessä komission tiedonannon kanssa analyysin todettiin antavan hyvän pohjan jatkotyölle. Moni korosti, että valtaosaa kansalaisten ehdotuksista jo edistetään tai voitaisiin edistää EU:n nykyisten perussopimusten puitteissa. Tulisi keskittyä erityisesti niihin ehdotuksiin, joissa voidaan tuottaa nopeita tuloksia kansalaisten eduksi. Toisaalta se, että monet kansalaisten esille nostamista ajatuksista sisältyvät olemassa oleviin EU-aloitteisiin, osoittaa, että EU:n viestintä kansalaisille ei ole onnistunut. Viestintää EU-asioista tulee parantaa ja avoimuutta lisätä.

Moni toi esille, ettei tällä hetkellä ja/tai nykyisessä tilanteessa näe tarvetta perussopimusmuutoksille. Vain hyvin pieni osa (n. 6 %) kansalaisten ehdotuksista edellyttäisi perussopimusmuutoksia. Huomion tulee pysyä akuutteihin haasteisiin vastaamisessa (ml. Venäjän hyökkäys Ukrainaan kaikkine vaikutuksineen, taloustilanne, ilmastotoimet ja pandemian vaikutukset). EU:n yhtenäisyys on tärkeää. Esille tuotiin, että EU:n perussopimusten avaaminen olisi helppoa (jäsenvaltioiden yksinkertainen enemmistö). Kyseessä olisi kuitenkin pitkä, vaikea, jäsenvaltioita jakava ja lopputuloksiltaan epävarma prosessi, jonka loppuunsaattaminen vaatisi kaikkien 27 jäsenvaltion yksimielisyyttä ja muutosten ratifiointia kansallisella tasolla. Joissakin jäsenvaltioissa järjestettäisiin kansanäänestys. Jotkut totesivat olevansa avoimia tarkastelemaan perussopimusten avaamista myöhemmin, jos se on tarpeen. Esitetyille muutoksille tulisi olla hyvät perustelut.

Jotkut peräänkuuluttivat kunnianhimoisempaa toimintaa EU:n nykyisten perussopimusten puitteissa. Nykyiset perussopimukset sisältävät käyttämätöntä potentiaalia. Tulisi pohtia tapoja EU:n toiminnan tehostamiseksi. Määräenemmistöpäätösten lisäämiselle yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa perussopimusten tarjoamia mahdollisuuksia hyödyntäen ilmaistiin sekä tukea että vastustusta.

Yleisten asioiden neuvostolla todettiin olevan keskeinen rooli jatkotyössä. Mahdollisuuksien mukaan keskusteluja tulisi järjestää myös muissa neuvostokokoonpanoissa. Osa jäsenvaltioista toi esille alustavia näkemyksiään jatkotyön temaattisista prioriteeteista. Esille nostettiin myös kansallisissa kansalaiskeskusteluissa esitettyjen näkemysten huomioiminen ja jatkotyön koordinointi toimielinten kesken. Tarvetta pitää kansalaiset ajan tasalla jatkotyön etenemisestä korostettiin.

Suomi kiitti neuvoston pääsihteeristöä erinomaisesta analyysistä. Kansalaisten esittämät ajatukset näyttävät yleisesti tukevan sitä, että EU tekee oikeita asioita esimerkiksi ilmaston, energian, turvallisuuden ja puolustuksen, terveyden, digitalisaation ja yhteisten arvojen saralla. Kuten neuvoston pääsihteeristö toteaa, eurooppalainen ohjausjakso tarjoaa mahdollisuuksia tehostaa jäsenvaltioiden talouspolitiikan koordinaatiota. Se on myös keskeinen välinen Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpanon seurannassa. Talous-, sosiaali-, työllisyys- ja ympäristötoimien keskinäiset kytkökset tulisi huomioida. Juuri nyt, Euroopan ollessa sodassa, ei kaivata perussopimusmuutoksia tai pitkiä keskusteluja, saati kiistelyjä, konventin puitteissa. Tarvitaan poliittista tahtoa ja johtajuutta. EU:n vahvistamiseksi ja tehostamiseksi voidaan tehdä paljon nykyisten perussopimusten puitteissa. Suomi tukee määräenemmistöpäätösten lisäämistä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla.

Komissio oli samaa mieltä tarpeesta viestiä paremmin EU:n toimista. Kaikkien EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden tulisi ottaa tästä vastuuta. EU:n nykyisten perussopimusten käyttämätön potentiaali (ml. passerelle-lausekkeet) tulisi hyödyntää. Erityisesti tulisi tarkastella niitä konferenssin ehdotuksia, jotka voitaisiin toteuttaa lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä. Komissio tulee käyttämään

aloiteoikeuttaan tämän edistämiseksi, huomioiden toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteet sekä paremman sääntelyn periaatteet. Komissio on aina niiden puolella, jotka haluavat uudistaa unionia.

Puheenjohtaja veti keskustelun yhteen toteamalla, että on paljon, mitä voitaisiin tehdä EU:n nykyisten perussopimusten puitteissa, mukaan lukien passerelle-lausekkeiden tarjoamat mahdollisuudet määräenemmistöpäätöksiin. Perussopimusmuutoksiin suhtaudutaan varauksellisesti, mutta toisaalta ei saa olla tabuja. Viestintää EU-asioista on parannettava. Neuvosto jatkaa keskustelua konferenssin jatkotyöstä ja sen prioriteeteista Tšekin puheenjohtajakaudella.

Tšekki kertoi, että konferenssin jatkotyö on esillä epävirallisessa eurooppaministerikokouksessa 15.7.2022. Lisäksi Tšekin puheenjohtajakaudella on tarkoitus järjestää ainakin kaksi keskustelua aiheesta yleisten asioiden neuvoston kokouksissa sekä seurantatilaisuus kansalaisilla. Ruotsi totesi olevansa tarvittaessa valmis jatkamaan keskusteluja omalla puheenjohtajakaudellaan keväällä 2023.

### **Poliittisen mainonnan läpinäkyvyyttä ja kohdentamista koskeva asetus**

Asia oli esillä puheenjohtajavaltion tiedotusasiانا. Puheenjohtaja totesi asetusehdotuksen olevan tärkeä osa EU:n demokratiatoimintasuunnitelmaa. Asetus tulisi saada voimaan ennen vuoden 2024 Euroopan parlamentin vaaleja. Yleisten asioiden neuvoston periaatekeskustelussa 25.1.2022 korostettiin tarvetta lisätä poliittisen mainonnan avoimuutta, valvoa kohdentamis- ja vahvistamistekniikoita ja kunnioittaa tietosuoja. Ehdotuksen käsittelyssä on saavutettu edistystä. Puheenjohtajan kompromissiehdotuksilla on pyritty kunnioittamaan jäsenvaltioiden toimivaltaa, turvaamaan sananvapaus, takaamaan selkeä vastuuketju ja vahvistamaan valvontamekanismeja. Jäsenvaltiot ovat halunneet enemmän aikaa teknisen tason työlle, jotta päästään kompromissiin koko tekstistä.

Puheenjohtaja pyrkii edesauttamaan kompromissin saavuttamista neuvostossa. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää avoimuusvaatimusten vahvistamiseen sekä kohdistus- ja vahvistamistekniikoiden valvontaan. Avoimuus- ja valvontakäytäntöihin tarvitaan ratkaisu, joka ei vaaranna vapauksia tai osallistumista demokraattiseen keskusteluun. Tietosuoja-asetus (GDPR) ja tulossa oleva digipalveluasetus (DSA) tarjoavat tähän puitteet. Työryhmäkeskustelut jatkuvat asianmukaisen tasapainon löytämiseksi, jotta voidaan vastata vaaliprosesseihin kohdistuviin uhkiin ja taata demokraattisen keskustelun vapaus ja tehokkuus.

Komissio (varapuheenjohtaja Šefčovič) piti asetusehdotuksen osalta saavutettua edistystä tärkeänä, jotta saadaan aikaan selkeä lainsäädäntöraami. Tavoitteena on mahdollistaa kansalaisille tiedonsaanti poliittisen mainonnan rahoittajista. Komissio arvioi ehdotuksensa varmistavan, että ihmiset olisivat paremmin suojattuja myös sensitiivisen tiedon osalta. Asetuksen malli on hyvä, sillä se ei kiellä mitään, vaan ainoastaan lisää avoimuutta tietosuoja- ja digipalveluasetusten puitteissa. Uuden lainsäädännön luomat raamit on saatava paikalleen ennen vuoden 2024 vaaleja.

### **Muut asiat**

#### **- EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan suhde; tilannekatsaus**

Komissio (varapuheenjohtaja Šefčovič) antoi lyhyen tilannekatsauksen EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan (UK) suhteesta ja erityisesti Irlantia ja Pohjois-Irlantia (IE/PI) koskevan pöytäkirjan tilanteesta. UK:n hallitus antoi 13.6.2022 pöytäkirjaa koskevan lainsäädäntöehdotuksen, joka toteutuessaan jättää yksipuolisesti pöytäkirjan keskeiset osat soveltamatta. UK:n hallituksen toimintaa ei voida hyväksyä, menettelynsä on lainvastaista eikä oikeutettavissa millään perusteella. Komissio on reagoinut ehdotukseen rikkomusmenettelyin sekä julkaisemalla lokakuun ratkaisupakettia selventäviä tekstejä. EU on avoin jatkamaan keskusteluita UK:n kanssa yhteisten ratkaisujen etsimiseksi. EU:n yhtenäisyys on ehdottoman tärkeää.

Käydyssä lyhyessä keskustelussa komission lähestymistapa sai täyden tuen. UK:n yksipuolisia toimia ei voida hyväksyä. Kansainvälisoikeudellisia sitoumuksia on noudatettava. Esille tuotiin huolta siitä,

että UK hallituksen toimet voivat lisätä epävakautta ja jännitteitä Pohjois-Irlannissa. EU:n on pysyttävä rauhallisena ja päättäväisenä. Keskusteluja tulee jatkaa yhteisten ratkaisujen etsimiseksi. Pöytäkirjaa ei neuvotella uudelleen. Yhtenäisyys ja yhtenäinen viestintä on tärkeää.

Puheenjohtaja totesi yhteenvetona neuvoston selkeän tuen komission lähestymistavalle, IE/PI-pöytäkirjalle, Irlannille sekä EU:n yhtenäisyydelle ja solidaarisuudelle. UK:n toimet ovat pettymys ja heikentävät luottamusta. EU jatkaa kuitenkin rakentavalla linjalla ja keskittyy ratkaisuihin. Yhtenäisyys viestinnässä on tärkeää.

\*\*\*

Väistyvä puheenjohtaja kiitti neuvostoa hyvästä yhteistyöstä vaikean kevään aikana. Sotatilan vallitessa on toimittu yhdessä ja oltu solidaarisia. mukaan lukien pakolaistilanne. Samalla on pystytty edistämään muun muassa ilmastoasioita. Puheenjohtaja kiitti komissiota ja puheenjohtajatrion kumppaneitaan ja toivotti Tšekin ja Ruotsin puheenjohtajakausille onnea ja menestystä.

Suomen edustajat

Ministeri Tuppurainen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Asialista 10337/22

Liitteet

Viite

|               |                                                                                                                               |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Asiasanat     | brexit, EU:n tulevaisuus, Eurooppa-neuvosto, laajentuminen, Ukraina, vaalit, YAN Yleisten asioiden neuvosto, talouspolitiikka |
| <b>Hoitaa</b> | <b>OM, UM, VM, VNK</b>                                                                                                        |
| Tiedoksi      | ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, PLM, SM, SP, STM, TEM, TULLI, VTV, YM                                                                |